

**Džek
Keruak**

**Darma
lutalice**

Prevela sa engleskog
i pogovor napisala

Ivana Milankova

■ Laguna ■

Naslov originala

Jack Kerouac

THE DHARMA BUMS

Copyright © 1958, Jack Kerouac

All rights reserved

Translation copyright © 2020 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kolo V / Knjiga 21

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Darma lutalice

1

Uskočivši u teretnjak koji je dolazio iz Los Anđelesa tačno u podne kasnog septembra 1955, smeštam se u jedan vagon, podmećem putnu torbu pod glavu i ležem, ukrštam noge i prepuštam se razmišljanju o oblacima, dok pruga savija severno prema Santa Barbari. Pošto je ovo lokalni teretnjak, odlučujem da noć provedem na plaži u Santa Barbari i da sledećeg jutra uhvatim lokalni teretnjak do San Luis Obispa ili brzi sve do San Franciska, u sedam uveče. Negde u blizini Kamarila, gde je Čarli Parker provodio dane u ludačkoj histeriji i gde je vraćen u normalno stanje, neki omaleni starčić, skitnica po svoj prilici, uskočio je u vagon u trenutku kada smo malo skrenuli na drugi kolosek da bismo propustili voz sa pravom prvenstva i uputio mi pogled pun iznenađenja. Smestio se na drugi kraj vagona i legao sučelice, spuštajući umornu glavu na zavežljaj bednih krpica i neophodnih predmeta, ne rekavši ništa. S vremena na vreme prodoran pisak označio bi da je teretnjak s istoka protutnjao glavnom prugom, i mi bismo nastavili da se krećemo dok je vazduh bivao sve hladniji a magla počinjala da se razilazi, povlačeći se od pučine prema toplim priobalnim dolinama. Mali litalica i ja nikako nismo uspevali da se namestimo na

hladnom čeličnom podu vagona jer smo bili natrontani i zbog toga nespretni, što nas je nateralo da ustanemo i otpočnemo mahnitu šetnju gore-dole, a onda smo svaki u svom uglu skakutali i lagano pokretali ruke kao da se zagrevamo ili opuštamo. Naše putovanje nije ni uzelo baš nekog većeg maha kada smo ponovo morali da skrenemo i zaustavimo se u jednom gradu, pravom malom železničkom čvoru. Tu mi je palo na pamet da bi mi dobro došla boca jeftinog tokajskog vina, da bih nekako olakšao ovo prohladno sutonsko putovanje do Santa Barbare. „Hoćeš li da mi pričuvaš prtljag dok ja skoknem po bocu vina?“

„Razume se.“

Iskočio sam iz vagona, pretrčao preko Auto-puta 101 i stuštio se do prodavnice, u kojoj sam, pored vina, kupio i malo hleba i nešto slatkiša. Potrčao sam nazad prema vozu koji je morao da čeka još petnaest minuta, sada u jednom toplom i sunčanom predelu. Ali već je bilo kasno popodne i uskoro je trebalo da zahladni. Mali lutalica je prekrštenih nogu sedeo u svom uglu pred jadnim obedom od jedne konzerve sardina. Bilo mi ga je žao, pa sam mu prišao i obratio mu se: „Kako bi bilo da gucneš malo vinca? Dobra je to stvar, zagrejaće te. Možda bi malo hleba i sira dobro došlo uz te tvoje sardine?“

„Razume se.“ Odgovorio je glasom kao iz kutije, uplašen da njegov odgovor ne zvuči potvrdno. Sir sam kupio pre tri dana u Meksiko Sitiju, pre nego što sam jeftinom autobuskom turom krenuo preko Zakatekasa, Duranga i Čivave 2000 milja do graničnog prelaza u El Pasu. Pojeo je sir i hleb i popio vino sa zadovoljstvom i zahvalnošću. Bilo mi je drago. Setio sam se jednog stiha iz *Dijamantske sutre* koji kaže: „Darežljivost treba uvežbavati ne razmišljajući o njoj, jer darežljivost je samo reč.“ Tih dana sam bio izuzetno pobožan i čini mi se da sam svoje osećanje pobožnosti uspeo da dovedem gotovo do samog savršenstva. Od tada sam postao mali licemer baš što se tiče ove moje vere u reč i služenja toj veri, umorio sam se nekako i postao ciničan. Danas sam već neko drugi, ravnodušan i mnogo

stariji... Ali tada sam verovao u postojanje darežljivosti i do-
brote, poniznosti, mira, mudrosti i ekstaze, verovao sam da sam
bikhu* iz prohujalih vremena, silom prilika odeven u modernu
odeću, bikhu koji luta ovim svetom (obično nepreglednim
trouglastim lukom od Njujorka do Meksiko Sitija, od Meksiko
Sitija do San Franciska) s namerom da pokrene točak Pravog
Značenja ili Darme i da zasluži sebe kao Buda koji će tek doći
(Budilac), kao nekakav budući Heroj u Raju. Još uvek nisam
sreo Džefija Rajdera, koga je trebalo da sretnem tek sledeće
nedelje, niti sam čuo bilo šta o „Darminim lutalicama“, mada
sam se u to vreme osećao kao pravi tragač Darme i sebe smatrao
pobožnom lutalicom. Mali lutalica iz dresine podržavao me je
u mojim verovanjima, dok se zagrevao vinom i pričao, da bi
na kraju odmotao tanak svitak papira koji nije bio ništa drugo
do molitva Svete Tereze, nešto nalik njenoj propovedi da će se
vratiti posle smrti i zemlju i sva živa bića na njoj zauvek zasuti
nebeskim ružama.

„Gde si to nabavio?“, upitah ga.

„Izrezao sam iz jednog časopisa, u nekoj čitaonici u Los
Anđelesu pre nekoliko godina. Uvek ga nosim sa sobom.“

„Šćuuriš se tako u nekom vagonu i čitaš to, zar ne?“

„Radim to uglavnom svakog dana.“ Nije rekao ništa više,
niti je razrađivao započetu temu o Svetoj Terezi, i bio je veoma
skroman u kazivanjima o svojoj religiji, čak mi je i o sebi pričao
veoma malo. Za njega bi se moglo reći da pripada onoj vrsti
suptilnih, tihih, malih lutalica na koje niko ne obraća pažnju
čak ni ovde u Skid rou, a kamoli u Ulici Mejn. Ako bi koji pan-
dur pokušao da ga privede, on bi se nekako promovao i nestao,
a ako bi mu kojim slučajem železnička policija u nekom većem
gradu presekla put kada namerava da uskoči u voz, šanse da
ga opaze bile bi ravne nuli jer je tako malen uvek mogao da se
sakrije u visokom korovu ili odskaćuće do najbliže senke. Kada

---

* Bikhu – budistički monah koji živi od milostinje. (Prim. prev.)

sam mu rekao da sutra uveče nameravam da se umuvam u *Ziperovu* prvu klasu, rekao je: „Ah, ti misliš na *Ponoćnu avet*?“

„Znači, ti tako zoveš *Ziperovu transportnu kompaniju*?“

„Izgleda da si nekad radio na ovoj pruzi?“

„Pa, ja sam ti, brate moj, bio kočničar na *Južnom Pacifiku*.“

„E pa, vidiš, mi skitnice ne zovemo ovu liniju *Ziper*, već *Ponoćna avet*, zato što se ukrcaš u Los Anđelesu i nema šanse da te neko vidi sve dok se ujutru ne iskrcaš u San Francisku – to nije voz, to je kometa.“

„Osamdeset milja na sat, i to skoro vazдушnom linijom, stari moj.“

„Ma, u redu je to, ali skočaniš se od zime noću kad prevlađuješ ono parče obale severno od Gaviotija i oko Surfa.“

„Surf još i nekako, ali kad na red dođu one planine južno od Margarite...“

„Za Margaritu si u pravu, ali ja sam furao na *Ponoćnoj aveti* toliko puta da je prosto nemoguće setiti se kada i kojom prilikom.“

„Kada si poslednji put bio u zavičaju?“

„Pre mnogo godina, tako da mi uopšte ne pada na pamet da mozgam i da se prisećam kada je to bilo. Inače, rodом sam iz Ohaja.“

Voz je krenuo, duvao je sve hladniji vetar, ponovo se širila magla – bio je preostao još sat i po vožnje, sat i po koji smo ispunili čineći sve što je u našoj moći i primoravajući se da budemo toliko jaki da ne podlegnemo okrutnostima zime i ne pokazujemo jedan pred drugim koliko cvokoćemo. Shvatio sam da odnekud, duboko iznutra, treba da prikupim snagu i razmišljam o toploti, postojećoj toploti Boga, da bih se nekako oslobodio hladnoće. Odmah zatim iznenada sam skočio, počeo da mlataram rukama i nogama, prateći ovu sasvim nenadanu aktivnost tela živahnim pevušenjem. Za razliku od mene, mali lualica je bio strpljiviji – jednostavno je ležao na svom mestu i žvakao smotuljak duvana, prežvakujući tako

---

neku davnašnju čemernu misao. Ja sam još cvokotao usana pomodrelih od zime. Tama je tek počela da nadolazi kada, s olakšanjem, ugledasmo poznate planine Santa Barbare, koje dobiše svoje konačno obličje u našoj svesti. Voz se zaustavio i našao u zvezdanoj noći – naš avetinjski voz u noći prepunoj zvezda, naša tela na zvezdanom vozu, naša tela na toploj struji koja se sve više uvlačila duboko u nas.

Oprostio sam se od svog malog saputnika, lutalice iz reda Svete Tereze, na raskrsnici gde smo obojica iskočili iz voza, i krenuo da prespavam noć na pesku, umotan u svoju ćebad, skroz dole na plaži, u podnožju litice, gde me cajkani nikako ne bi mogli videti i oterati. Skuvao sam viršle na tek odsećenim i oštrim drvcima razbacanim po ugljevlju rasplamsale vatre, a u užarenim udubljenjima podgrejao konzervu pasulja i konzervu makarona sa sirom, gucnuo malo onog ranije kupljenog vina i radovao se jednoj od najprijatnijih noći svoga života. Zagazio sam u vodu, zahvatio je i prineo ustima, da bih se odmah zatim uspravio i pogledao prema bleštavom nebu, prema Avalokitešvarinoj* vaseljeni od deset čuda, vaseljeni mraka i dijamanata. „E, tako je to, Reje“, rekao sam zadovoljno, „samo još nekoliko milja. Ponovo prevaljuješ sva ova prostranstva.“ Srećan. Samo u kupaćim gaćicama, bosonog, raščupane kose, u poslednjim trzajima dana, pevam, srkućem vino, pijuckam, skaćem, trčim – tako treba živeti. Sam-samcat i slobodan, na toplim peščanim prevojima, sam-samcat na ovoj plaži koja nije ništa drugo do jedan veliki uzdah mora, sam u tišini u kojoj sam mogao čuti jedva čujno treperenje masurijumske strukture jajovoda devičanski toplih zvezda, jasno vidljivih na površini vode u kanalu. Ako vam se kojim slučajem konzerve pregreju i ne možete da ih držite, uzmite dobre stare rukavice

---

* Avalokitešvara – mahajanističko božanstvo, vrhunsko biće milosrđa, sama inkarnacija milosrđa kao principa (*karuna*, milosrđe kao princip). (Prim. prev.)

koje nose železničari, to vam je moj savet. Dok sam čekao da se jelo prohladi, prepustio sam se zadovoljstvima ispijanja vina i razmišljanja. Sedeo sam prekrštenih nogu na pesku i razmišljao o svom životu. Pitam se sada da li je tada to razmišljanje imalo bilo kakve svrhe, da li je makar malo moglo da izmeni događaje. „Šta mi donose dani koji tek predstoje?“ Vino mi je u priličnoj meri otvorilo apetit, te sam počeo da nabadam viršle, povijajući glavu prema užarenom vrhu štapa da bih valjano zagrizao, a odmah zatim tako sočno mljackao i starom kamperskom kašikom počeo da prekopavam po dvema veoma privlačnim konzervama, izvlačeći obilne zalogaje ljutog pasulja i svinjetine s pokojim zalutalim vijugavim rezancem, prelivenim nekim dozlaboga ukusnim i toplim prelivom i ponekim zrnom peska koje je, po svim zakonima verovatnoće, moralo da uleti unutra. „Koliko li samo zrnaca peska ima na ovoj plaži?“, mislio sam. „Najverovatnije isto onoliko koliko i zvezda na nebu!“ (mljac, mljac), a ako je to tako – „Koliko je ljudskih bića bilo ovde, koliko živih stvorenja, koliko je njih živelo pre ove moje *nemoći* da shvatim početak vremena? Zašto se ja, pobogu, zamaram oko toga koliko pešćanih zrna ima na ovoj pešćanoj plaži i koliko zvezda ima na nepreglednom nebu, u svakom od deset hiljada milenijumskih kosmosa, što ne mogu da izračunaju ni *IBM*, ni *Barouz*,* zašto bih onda ja to uopšte morao da znam?“ (srkut vina) „Ne znam tačno, ali mora da postoji mnoštvo triliona, šestiliona, nebrojanog broja ruža koje slatka Sveta Tereza i onaj dražesni starčić ovoga trenutka posipaju po nama, zajedno sa ljiljanima.“

Kada sam završio s jelom, obrisao sam usne crvenom maramicom, oprao sudove u morskoj vodi, šutnuo nekoliko gomilica peska, procunjao malo, obrisao i složio posuđe, vratio staru kašiku u slane sudove, legao uvijen u ćebe koje sam koristio

---

* *IBM* i *Barouz* (*Burroughs*) – najpoznatije kompjuterske kompanije. (Prim. prev.)

---

samo noću i opustio se verujući da ću se odmoriti. Probuđen usred noći: „Šta? Gde sam, kakva je ovo košarkaška utakmica večnosti u kojoj loptu bacaju devojke, i to baš ovde pored mene, u staroj kući moga života, u kući koju još uvek nije zahvatio nikakav plamen požara?“ Kako meni izgleda, ova kuća ne gori – to je samo jurnjava talasa koji su gomilanjem stvorili blagu plimu, čijeg sam postojanja postao svestan jer je okean bio odmah tu pored mene. „Tvrđ sam i star kao ljuštura školjke“, odlazim da spavam i sanjam kako za vreme sna grickam kruške mladičkog daha... Ah, jadne li duše čovekove i usamljenog čoveka, samog čoveka na obali i Boga koji me budno posmatra... Onda sam sanjao svoj davnašnji dom u Novoj Engleskoj i putnu torbicu koja se trudila da me prati hiljadama milja na putu kroz Ameriku, sanjao sam majku s prtljagom na leđima i oca kako se trudi da uhvati prolazni neuhvatljivi voz, sanjao sam i probudio se u sivo svitanje, video zoru, šmrknuo (zato što sam video ceo horizont kako se pomera, a ja, kao gospodar tog prostora koji se pomera, požurih da ga vratim na pređašnje mesto i poverujem u njegovo večito postojanje) nameravajući da se ponovo prepustim snu, okrećući se u stranu. „Sve je tako svejedno“, čuo sam sopstveni glas u praznini koja nas čvrsto obgrli za vreme sna.

2

Mali lutalica iz reda Svete Tereze bio je pravi, istinski lutalica, iskreni tragač Darne, prvi koga sam sreo, a drugi beše Darmin lutalica broj jedan, otelotvoreni simbol lutalice, lutalica nad lutalicama – Džefi Rajder, koji je i krstio ovo naše bratstvo. Džefi Rajder beše momak iz istočnog Oregona, odrastao u brvnari, duboko u šumama, s ocem, majkom i sestrom – dečak šuma od samog početka života, zatim drvoseča, farmer, zaljubljen u životinje, poznavalac indijanskog načina života, tako da je kasnije na univerzitetu, na koji se upisao po cenu svekolikog odricanja, imao već dovoljno predznanja za svoje prve studije iz oblasti antropologije: bio je dobar znalac indijanskih mitova i veoma vešt u tumačenju tekstova iz oblasti indijanske mitologije. Na kraju je naučio kineski i japanski, postao priznati orijentalista i otkrio najveće među Darminim lutalicama – zen budiste Kine i Japana. Budući da je odrastao na severozapadu, razumljive su njegove idealističke naklonosti, njegovo interesovanje za *I.W.W.*,* anarhizam, njegova želja da nauči da svira na gitari i peva stare radničke pesme i proširuje polje interesovanja

---

* Engl.: *Industrial Workers of the World* – naziv sindikata. (Prim. prev.)

za pesme Indijanaca i narodne pesme uopšte. Prvi put sam ga video na ulicama San Franciska (u koji sam stigao pošto sam preostali deo puta od Santa Barbare prešao auto-stopom u dugoj, brznoj vožnji za koju je, verovali ili ne, zaslužna lepa plavuša u snežnobelom kupaćem kostimu bez bretela, bosonoga, sa zlatnim lančićem oko nožnog članka, i njen linkoln merkjuri boje cimeta, poslednji krik automobilske industrije, serijski primerak predviđen tek za sledeću godinu, divna plavuša kojoj je bio potreban benzedrin da bi fizički izdržala vožnju do Sitija, a kada joj rekoh da ga imam u torbici, urliknula je: „Ludo!“). Video sam Džefija kako po gradskim ulicama hoda čudno krupnim korakom planinara, gledano okom objektivnog posmatrača činilo se da poskakuje zajedno s malom torbicom na leđima punom knjiga, četkica za zube i mnoštvom neophodnih sitnica, ali sem ove torbice „za boravak u gradu“ vukao je sa sobom veliki krcati ranac s vrećom za spavanje, pončom i posuđem. Svojom kosom, zelenim očima i kozjom bradicom neverovatno je podsećao na istočnjaka, ali ne i na boema jer uopšte nije bio boem (neizbežni pratilac svake umetnosti). Džefi beše žilav, od sunca preplanuo, jak, prostodušan momak vičan razgovoru od *kako si – dobro sam* do prijatnog pripovedanja uz otpozdravljanje lutalicama na ulici, a na postavljeno pitanje odgovarao bi munjevito, bilo da izlaže nekakvu jasnu činjenicu, bilo da se priseća slika iz podsvesti, uvek bi odgovarao na samo njemu svojstven živahno-iskričav način.

„Gde si upoznao Reja Smita?“, imali su običaj da me pitaju dok smo ulazili u *Plejs*, omiljeni bar i jedno od najdražih sastajališta zaljubljenika Obale.

„Gledaj, molim te, uvek na ulici srećem moje bodisatve!“, uzviknuo je i naručio pivo.

Beše to velika noć, istorijska noć, noć bez poređenja. Džefi je s nekolicinom pesnika (on je takođe pisao poeziju i prevodio s kineskog i japanskog na engleski) učestvovao na večeri poezije u *Galeriji šest*, u gradu. Svi su se okupili u baru i malo zagrejali.

Ali kada su posedali unaokolo, video sam da jedino on ne liči na pesnika, premda je stvarno pesnik. Prisutni pesnici behu ili intelektualci-entuzijasti crne razbarušene kose, skriveni iza ramova svojih naočara kao Alvah Goldbuk, ili tanani bledunjavi lepi pesnici kao Ajk O'Šej (u odelu), ili pesnici nalik onim otmenim, vazdušastim likovima koji kao da su izronili iz platna nekog renesansnog italijanskog majstora, poput Fransisa da Pavije (koji podseća na mladog sveštenika), ili čupavi stari anarhisti kao Rejnhold Kakuts, ili ogromni, debeli, luckasti cvikeraši s duplom dioptrijom poput Vorena Kohlina. Bilo je tu još mnoštvo pesnika koji navodno obećavaju i koji su se baš zbog toga s puno prava i važnosti muvali unaokolo, obučeni u sveopšte šarenilo svemogućih kombinacija – u izlizanim cipelama, u kaputima od rebrastog somota izbledelih rukava i s knjigama koje su izranjale iz džepova. Džefi je bio u grubom radničkom odelu koje je kupio upola cene u jednoj od *Gudvilovih* robnih kuća, odelo dobro za planinarenje, duge šetnje, noćna bdenja u prirodi, za paljenje kamperske vatre i stopiranje po Obali. U svojoj maloj putnoj torbi nosio je jednu simpatičnu alpinističku kapicu, zelenu, koju je stavljao na glavu uvek u podnožju planine, obično uz jodlovanje, pre otpočinjanja planinske ture od nekoliko hiljada stopa. Nosio je planinarske čizme, za koje je velikodušno odvajao novac ne pitajući za cenu jer je znao da se raduje i ponosi skupocenim čizmama italijanske proizvodnje, u kojima se vešto probijao kroz strugotinu rasutu po podu bara kao drvoseče iz prohujalih vremena. Džefi nije bio visok, ali je bio jak i žilav, brz i mišićav. Sklop kostiju njegovog lica ne beše ništa drugo do maska bola sa svetlucavim živahnim očima kao u nasmejanih kineskih mudraca – dva treperava telašca iznad kozje bradice koja je tom lepom licu davala malo grubosti. Zubi su mu bili malo žučkasti, zanemareni još od detinjstva, ali to se nije primećivalo, iako je on bez ustezanja širom otvarao usta dok se grohotom smejaio nekom dobrom vicu ili maštovitoj šali. Ponekad je znao da bude miran i da jednostavno bulji u pod

kao čovek kome su sve lađe potonule, ali je zato umeo da bude i veoma veseo. Za mene je pokazivao veliko interesovanje, a naročito ga je zainteresovala priča o malom lutalici iz reda Svete Tereze i priče o mojim avanturama po vozovima, stopiranju po auto-putevima i šumskim šetnjama. Čim je čuo ove moje priče, odmah je izjavio da sam jedan od velikih bodisatvi, što znači „veliko, mudro biće“, i da ja svojom spontanošću ukrašavam njegov svet. Obojica smo se divili istom budističkom svecu: Avalokitešvari, ili, na japanskom, Knavonu Jedanaestoglavom. Znao je sve detalje tibetanskog, kineskog, mahajanskog, hinajanskog, japanskog, pa čak i burmanskog budizma, ali ja sam ga upozorio da ni pet para ne dajem na mitologiju, na sva ta imena i nacionalne karakteristike budizma, i da je jedino što me interesuje prva od četiri plemenite Sakjamunijeve istine: *Ceo život je patnja*. Moram da priznam da me donekle interesuje i treća: *Patnja može da se potisne*, za šta sam u to vreme mislio da je nemoguće. (Još uvek nisam dobro svario *Lankavata sutra*, koji, najverovatnije, pokazuju da u svetu ništa nije stvarno sem duha samog po sebi i da je stoga sve moguće, uključujući i potiskivanje patnje.) Džefijev drugar beše već pomenuti cvikeraš, prijatni stari dobričina Voren Kohlin, jedan pozamašan komad poetskog mesa, brat bratu negde oko sto devedeset funti, koga mi je Džefi preporučio (samo meni, šapatom) kao čoveka koji zaslužuje više od banalne vizuelne pažnje.

„Ko je on?“

„On je moj dobar drugar iz Oregona. Znamo se već duže vreme. U početku se čoveku može učiniti da je spor i glup, ali on je jednostavno blistavi dijamant. Videćeš. Ume taj svašta. Ne dozvoli mu da te pecka. Izgubićeš glavu samo zbog jedne nasumce izabrane reči.“

„Zašto?“

„On je veliki, tajanstveni bodisatva. Mislim da je čak i reinkarnacija Asagne, velikog mahajanskog učenjaka iz drevnih vremena.“

„Ko sam onda ja?“

„Ne znam, možda si Koza.“

„Koza?“

„Možda si Zamazanko.“

„Ko je Zamazanko?“

„Kada kažem Zamazanko, to ti znači prljavština na tvom kozjem licu. Šta bi ti, na primer, rekao kada bi te neko upitao: 'Da li pas ima Budinu prirodu?'“, i dodade na to: „Razmisli!“

„Ja bih, pre svega, rekao da ima mnogo zen budalaština.“ Ovaj moj komentar vratio je Džefija malo na zemlju. „Slušaj, Džefi“, rekao sam, „ja nisam zen budista, ja sam pravi budista, ja sam ti jedan staromodni, sanjalački, hinajanski ponizni vernik iz perioda kasnog mahajanizma“, i kako je noć sve više odmicala, predmet moje rasprave beše da se zen budizam ne usredsređuje u tolikoj meri na dobrotu koliko usredsređuje pažnju na zbunjivanje intelekta i primorava ga da shvati obmanu svekolikog porekla stvari. „To je *podlo*“, požalio sam se. „Svi ti učitelji zena bacaju malu decu u blato zato što ta jadna bića ne mogu da se uklope u njihove sumanute igre reči.“

„To ti je tako zato što učitelji žele da njihovi učenici shvate da je blato vrednije od reči, dečko moj.“ Ali ja ne umem da osmislim (pokušaću jednom) suštinu briljantnih Džefijevih odgovora i svemogućih upadica od kojih su me podilazili žmarci i koji su, po svoj prilici, probili neku od membrana u mojoj kristalnoj glavi i primorali me da izmenim svoje životne planove.

I tako je ispalo da sam s celom grupom bučnih pesnika došao u *Galeriju šest*, gde se održavalo veče poezije, i to u noći koja je, između ostalog, bila noć rađanja poetske renesanse San Franciska. Svi su se sjatili u *Galeriju šest*. Beše to luda noć. Ja sam bio jedan od onih kojima ništa nije moglo da promakne zahvaljujući neumornom trčkanju tamo-amo dok sam skupljao sitniji od prilično uštogljenog društva koje se muvalo po celoj *Galeriji*, a kada sam se vratio sa tri balona kalifornijskog burgunca, društvo je živnulo, tako da je do jedanaest, kada je

Alvah Goldbuk počeo da čita, bolje reći nariče svoju poemu *Jauk*, društvo već bilo pijano i raširenih ruku počelo da uzvikuje: „Nastavi! Nastavi! Nastavi!“ (istovetno džem-sešnu), što je starog Rejnholda Kakutsa, oca poetske scene San Franciska, nateralo da javno pred svima nama briše suze u ekstazi oduševljenja. I Džefi je čitao svoje pesme o Kojoteu, bogu severno-američkih Indijanaca sa Visoravni, ili o bogu severozapadnih Indijanaca (ne mogu tačno da razlučim o čijem indijanskom bogu je bila reč), pesme o Kvakiutlu i o mnogo čemu drugom. „Jebi se! opevao je Kojote i pobegao!“, pročitao je Džefi raznorodnom skupu slušalaca, koji njegovo čitanje nagradiše urlikom oduševljenja jer je izraz *jebi se* pogrdan, ali u ovom slučaju, sjajno se uklopivši u fini poetski kontekst njegovih pesama, ispaio je čist. Bilo je u njegovim pesmama i nežnih lirskih stihova kao onih o medvedima koji se hrane bobicama, iz kojih se videla njegova ljubav prema životinjama. Bilo je tu i sjajnih stihova ispunjenih tajanstvenošću, kada je pominjao volove na putevima Mongolije, pokazujući nam koliko poznaje istočnjačku književnost, čak od vremena Hsum Cunga, velikog kineskog monaha koji je pešice prevalio prostranstvo od Kine do Tibeta, od Lančova do Kešgara i Mongolije, noseći štapić tamjana u ruci. A onda je Džefi pokazao ono što niko nije očekivao da poseduje – smisao za kafanski humor u stihovima o tome na koji način Kojote dovodi pobožnike. Bilo je lepo čuti i njegove anarhističke ideje o tome kako Amerikanci ne umeju da žive, što se najbolje moglo osetiti u stihovima o zarobljenicima američke svakodnevice, uhvaćenim u zamke prigradskih vozova i dnevnih soba s nameštajem od jadnog drveća posečenog pilama (gde je pokazao iskustvo jednog severnjaka, drvoseče). Glas mu beše dubok, zvonak, pomalo patetičan, kao glas kakvog američkog heroja ili oratora. Iskrenost, snaga i topli ljudski optimizam, to je ono što mi se kod njega dopalo, jer drugi pesnici su bili ili previše fini u svojoj estetici ili neumereno histerično-cinični da bi se bilo čemu

nadali, ili pak suviše apstraktni i zatvoreni, ili previše politični, ili – kao Kohlin – uolikoj meri rasplinuti da su jedva bili razumljivi (veliki Kohlin je imao običaj da govori o takvim apstrakcijama kao što su, na primer, „neobjašnjivi procesi“, premda ono što je on rekao o otkrovenju, u smislu da je to lična stvar, beše istovetno s Džefijevim prilično jakim budiističkim osećanjima, koja je on delio s dobrodušnim Kohlinom još u vreme njihovog drugovanja na koledžu – nešto istovetno sa mnom i sa Alvahom dok smo bili na Istoku, kao što je to uostalom slučaj i sa drugima, ne tako strasnim apokaliptičarima i ljudima prilično jednosmernim u načinu razmišljanja, ali moram da kažem da su to bili ljudi koji su umeli da saosećaju i da se uzbude isto onoliko koliko i ja).

U međuvremenu se čitava gomila ljudi razmirela po *Galeriji* naprežući se da čuje svaku reč fascinantne poezije koja je čitana s punim žarom, a ja sam švrljao od grupe do grupe i posmatrao ih izbliza i sa pozornice, naređivao im da srknu koji gutljaj vina ili se vraćao i sedao tik ispred pozornice, i to s desne strane, ispuštajući krike oduševljenja u znak odobravanja, čak i cele rečenice, komentarišući tako bez poziva na diskusiju, što mi niko u tom sveopštem veselju nije zamerio. Beše to zaista velika noć. Onda je na red došao vitki Fransis da Pavija, koji je čitao sa požutelih i ljubičastih stranica pažljivo ih listajući dugim belim prstima, čitao je pesme svoga mrtvog prijatelja Altmana, koji je umro u Čivavi od velike doze pejtola (ili je umro od poliomi-jelitisa), ali nije pročitao nijednu svoju pesmu – ono što nam je pročitao beše jedna divna elegija u znak sećanja na mladog mrtvog pesnika, sasvim dovoljno da i mrtvima izmami suze, čemu je još u velikoj meri doprineo i njegov meki engleski, što je i mene nateralo da plačem, ali moram da priznam da sam se u sebi smeja; Fransisa sam upoznao tek kasnije i zavoleo ga.

Među mnogobrojnim slušaocima bila je i Rouzi Bjukan, crvenokosa, kratko podšišana, koščata ali zgodna devojka – prava cura i prijatelj svakome ko bi se pod bilo kakvim

---

okolnostima zadesio na Obali, devojka koja je pozirala slikarima, bavila se pisanjem, devojka koja je u to vreme bila živa iskra jer je bila zaljubljena u mog starog drugara Kodija. „Za ime božje, Rouzi, jesi li to ti?“, urliknuo sam, dok je ona dobro potezala bokal s vinom i posmatrala me svetlucavim očima. Kodi je stao iza nje i obgrlio je obema rukama oko struka. Rejnhold Kakuts, u starom otrcanom kaputu, s leptir-mašnom, jedan od pesnika koji je umeo da ustane i održi kratak komičan govor s podrugljivom intonacijom, predstavi nam sledećeg pesnika – ali, kako se meni učinilo, bilo je pola dvanaest kada su sve pesme bile pročitane a narod počeo da se vrpolji pitajući šta se dogodilo i šta će se događati u američkoj poeziji, dok je Rejnhold Kakuts brisao oči maramicom. A onda su pesnici zajedno sa Rejnholdom Kakutsom krenuli kolima prema Kineskoj četvrti na gala večeru – kineske specijalitete s drvenim štapićima, uz gromoglasan razgovor do kasno u noć – u jedan od onih velikih kineskih restorana u San Francisku čija je prvenstvena namena dobar provod i zabava. Ispalo je da je taj restoran, *Nam Juen*, Džefijev omiljeni restoran, te mi je Džefi, osećajući se tu kao domaćin, pokazao na koji način treba naručiti kineske specijalitete i kako se služiti štapićima, i pričao mi anegdote o zen budistima, te me tako oraspoločio (na stolu je bila boca vina) da sam otišao do jednog starog kuvara na ulazu u kuhinju i upitao ga: „Zašto je Bodidarma došao sa Zapada?“ (Bodidarma beše čovek koji je budizam preneo u Kinu, i to baš onaj drevni budizam sa dalekih istočnih obala.)

„Nemam pojma, niti razbijam glavu oko toga“, reče stari kuvar poluzatvorenih očiju. Ovaj kuvarov odgovor preneo sam Džefiju, na šta je on dodao: „Sjajan odgovor, zaista sjajan. Sada valjda shvataš šta podrazumevam pod zenom.“

Zaista, mnogo štošta sam morao da naučim – naročito kako da se ophodim sa devojkama, jedna od Džefijevih jedinstvenih, sumanuto zenovskih metoda, koju sam mogao da vidim već sledeće nedelje, i to na licu mesta.

3

U Berkliju sam živeo kod Alvaha Goldbuka, u njegovoj kolibici obrasloj ružama, smeštenoj u zadnjem delu dvorišta, odmah iza jedne velike kuće u Ulici Milvija. Stara, trula veranda, nagnuta prema zemlji, obrasla vinovom lozom, s lepom starom stolicom za ljuljanje, na kojoj sam sedeo svakog jutra i čitao *Dijamant-sku sutru*. Dvorište je bilo puno paradajza koji samo što nije sazreo i nane, nane, sve je mirisalo na nanu, čak je i jedno staro drvo bilo tu, drvo ispod koga sam voleo da sedim i razmišljam o onim divnim, svežim, zvezdanim kalifornijskim noćima u oktobru, jedinstvenim samo za ovo podneblje i zbog toga neporedivim. Imali smo divnu kuhinjicu sa štednjakom na plin, frižider nismo imali, ali nismo očajavali zbog toga. Imali smo i malo kupatilo s tušem i toplom vodom, jednu sobu prekrivenu jastučićima i podnim hasuricama, imali smo i dušeke na kojima smo spavali i knjige su bile tu, knjige, knjige, na stotine knjiga, od Katula do Paunda i Blita, i muzičke albume Baha i Betovena (čak i jedan album Ele Ficdžerald sa Klarkom Terijem, vrlo interesantnim zbog pratnje na trubi), i jedan dobar Vebkorov fonograf sa tri brzine koji je svirao tako glasno da je krov kao od šale mogao da se rasprši u paramparčad, jer krov ne beše

ništa drugo do mnoštvo raštrkanih dasaka; isti je slučaj bio i sa zidovima, tako da sam jedne noći, u onim našim sumanutim zenovskim pijankama, u nastupu razdraženosti proturio pešnicu kroz rasklimatane daske na jednom od zidova, na šta je Kohlin, videvši me, uspeo čak da proturi i glavu kroz napuklinu prečnika tri inča.

Otprilike milju odatle, nizbrdo Ulicom Milvija, zatim uzbrdo prema studentskoj četvrti Kalifornijskog univerziteta, iza jedne druge velike stare kuće u mirnoj Ulici Hilgas, živeo je Džefi u svojoj kolibici neuporedivo manjoj od naše, negde tri sa tri, iznutra takoreći praznoj, samo sa nekim predmetima tipičnim za Džefija – što je pokazivalo njegovu naklonost prema jednostavnom, monaškom životu – bez ijedne stolice, čak i bez one nama svima drage stolice za ljuljanje, jedino sa pokojom hasurom. U uglu je stajao njegov čuveni ranac s opranim posuđem i tiganjima dobro uglavljenim, tako da su predstavljali jedinstvenu celinu smotanu u plavu maramu. Onda njegove japanske drvene nanule, koje nikad nije koristio, i par crnih čarapa koje se nose uz nanule da bi u njima meko gazio po lepim slanim hasuricama, jednostavna soba zgodna da se po njoj gazi gipkim mačjim hodom. Imao je mnoštvo pletenih korpica napunjenih lepim naučnim knjigama, neke među njima na istočnjačkim jezicima, sve vredne sutre, komentare sutri, sabrana dela D. T. Suzukija i jednu lepu ediciju japanskog haikua u četiri toma. Takođe je imao beskrajno mnogo vrednih knjiga iz svetske književnosti. Ako bi kojim slučajem lopov provalio unutra, jedina stvar vredna krađe bile su baš te knjige. Džefijeve prnjice behu nekakva starudija kupljena upola cene, kad god je kupovao neku od tih krpica lice mu je odavalo izraz sreće i zadovoljstva, a to se jedino dešavalo kod *Gudvila* i u prodavnicama Vojske spasa: zakrpljene vunene čarape, rublje u boji, platnene pantalone, radničke košulje, mokasine i nekoliko džempera s kragom uz vrat, koje je navlačio preko svega pomenutog u hladnim planinskim noćima na Visokim

Sijerama u Kaliforniji i Visokim Kaskadama u Vašingtonu i Oregonu, na dugim nemogućim putešestvijima koja su umela da traju nedeljama i nedeljama, i to sa malo suve hrane. Nekoliko sanduka od letava – ambalaža za pomorandže – behu njegov sto, na kome se jednog sunčanog popodneva, kada sam mu došao u posetu, pušila šolja njegovog čaja spokojstva, odmah tu pored njega, dok je on povijene glave klimao nad kineskim znacima već pomenutog pesnika Han Šana. Pošto mi je Kohlin dao adresu, došao sam kod Džefija, ugledao prvo Džefijev bicikl na travnjaku ispred one velike kuće koja je prva na ulazu sa ulice (gde živi njegova gazdarica), a onda nekoliko neuobičajenih oblutaka, čak i nekoliko omanjih komada stena i maštovito nisko rastinje koje je doneo sa svojih putovanja po planinama da ga posadi u svoj „japanski čajni vrt“ ili „baštu-čajdzinicu“, pošto je već postojao jedan simpatičan bor koji je stvarao blagu mirisnu struju.

Ovakvu atmosferu spokoja nisam do sada mogao ni da naslutim, ali kada sam jednog kasnog užarenog popodneva jednostavno otvorio vrata, provirio unutra i ugledao ga u jednom kraju njegove kolibice kako prekrštenih nogu sedi na peizlijskom jastučetu,* na slamnoj hasuri, sa naočarima, što je njegovom licu davalo izgled učenjaka i mudraca, s knjigom na kolenima i tankom, skoro providnom porculanskom tacnicom i šoljom vrućeg čaja, shvatio sam da takav spokoj može biti stvarnost. Veoma mirno je odvojio pogled od teksta, osmotrio ko je to ušao i rekao: „Uđi, Reje“, da bi posle toga ponovo oborio pogled na rukopis.

„Šta radiš?“

„Prevodim sjajnu Han Šanovu pesmu *Hladna planina*, napisanu pre hiljadu godina. Pojedini delovi ove pesme urezani su u stene hiljadama milja daleko od bilo kog živog stvora.“

---

* Peizlijsko jastuče – jastuče od mekane škotske vune, ukrašeno živopisnim šarama. (Prim. prev.)

„Genijalno.“

„Iako moraš da izuvaš cipele pri ulasku u ovu kuću, po ovim slamnatim hasuricama, na primer, možeš da gaziš obuven ako želiš.“ I pored toga što mi je dozvoljavao, ja sam ipak skinuo espadrile i uredno ih položio pored vrata. Preda mnom je već bilo jastuče koje mi je dobacio, te sam se, prekrštenih nogu, našao pored stočića, nešto nalik drvenoj ploči, na kome se nalazila ponuđena šolja čaja. „Da li si ikada pročitao *Knjigu o čaju*?“, upitao je.

„Ne, šta je to?“

„To je jedna naučna rasprava o tome kako treba spravljati čaj koristeći se pritom dvovekovnim znanjem o kuvanju čaja. Neki od opisa efekta prvog srkuta čaja, zatim drugog, a onda trećeg, zaista su snažni i ekstatični.“

„Ma šta mi napriča, taj narod tek tako, ni od čega, doživljava ekstazu!“

„Srknj samo malo, pa ćeš videti kakav je to čaj.“ Zaista je bio dobar jer me je neverovatno brzo zagrejao i umirio. „Hajde, hoćeš li da ti pročitam delove Han Šanove pesme? Hoćeš li da ti nešto kažem o Han Šanu?“

„Izvoli samo.“

„Vidiš, Han Šan je bio kineski učenjak koji se zasitio sveta i velikog grada i zbog toga se otisnuo u planine.“

„Hm, pa to je slučaj i sa tobom.“

„U ona vremena to je bilo sasvim izvodljivo. Boravio je u pećinama nedaleko od budističkog manastira u Tang Hsingu, u pokrajini Tien Tai, a jedino ljudsko biće s kojim je bio u vezi beše Ših Te, duhovita zen luda čiji je posao bio da čisti manastir metlom od slame. Ših Te je takođe bio pesnik, ali nikada ništa nije beležio. Ponekad je Han Šan imao običaj da siđe s Hladne planine u sukненоj odeći i uđe u toplu kuhinju, gde je čekao hranu, ali nijedan od monaha mu ništa ne bi udelio zato što nije želeo da se pridruži redu, niti da odgovara na zvono meditacije, i to tri puta dnevno. Shvataš li sada zašto

zbog nekih njegovih iskaza buljim u ovo i čitam kineski?“ Nagnuo sam se nad njim i posmatrao ga kako tumači velike, haotično izukrštane svračje noge kineskih znakova. „Dok se penješ planinskom stazom, Hladna planina postaje sve veća i veća, pred očima ti puca dugačka klisura zatrpána odronjenim kamenjem i oblucima, širok potok, trava izobličena u magli, mahovina iako nije bilo kiše, bor šumori iako nema vetra, ko bi smeo da prekine sve stege ovoga sveta i sedne ovde sa mnom međ bele oblake?“

„Sjajno.“

„Originalni kineski tekst izgleda neuporedivo sažetiji jer za svaki stih postoji samo pet znakova. Engleska varijanta ovog teksta prilično je rasplinuta jer sam u skladu s jezičkom konvencijom Zapada morao da koristim predloge, članove i mnogo štošta.“

„A zašto ne prevodiš doslovno kao što jeste: pet znakova – pet reči? Koji su to znaci?“

„Znak za planinarenje, znak za visinu, znak za hladnoću, znak za planinu, znak za stazu.“

„Pa dobro, sve to možeš sročiti u jednu rečenicu: osvajanje Hladne planine.“

„Da, ali šta sa znakom za klisure, šta sa znakom za zatrpan, znakom za lavinu, znakom za oblutke?“

„Pa, gde je sve to?“

„To je treći red koji bi trebalo čitati. Dugačka klisura zatrpána snežnim nanosom.“

„Pa ovo zvuči još bolje!“

„Hm, razmišljao sam i o tome, ali to moraju da odobre kineski naučnici, i to ovde na univerzitetu, i zato moram da im dam jednu englesku verziju.“

„Hej, da znaš samo kako mi se nešto sjajno mota po glavi“, rekao sam mu razgledajući njegovu kolibu, „a ti, drugar, sediš ovde tih u ovom tihom času i proučavaš ovo sam-samcijat i jedino društvo su ti naočari...“

„Ono što bi trebalo da uradiš jeste da kreneš sa mnom na planinu, i to brzo. Šta misliš, kako bi bilo da se popnemo na Materhorn?“

„Divno. Gde je to?“

„Gore na Visokim Sijerama. Henri Morelej bi mogao da nas poveze svojim kolima, tako da možemo da prenesemo prtljag i iskrčamo se kod jezera. Ja bih u svoj prtljag mogao da nato-varim hranu i sve neophodne stvari, a ti bi mogao da pozajmiš Alvahovu putnu torbicu i da u nju natrpaš rezervne čarape, cipele i još neke stvari koje nam u nuždi mogu dobro doći.“

„Šta znače ovi znaci?“

„Ovi znaci znače da je Han Šan sišao s planine pre mnogo godina, tumarao tu i tamo ne bi li se sreo sa svojim sugrađanima i govorio: 'Donedavno sam boravio na Hladnoj planini itd. Juče, kad pozvah svoje prijatelje i rodbinu, više od polovine se nije odazvalo mom pozivu jer bejahu u svojim obitavalištima u Žutim izvorima – što znači smrt. Ujutru kada se probudim, ne mogu a da svoja oba oka ne ispunim suzama!“

„Isti slučaj kao i s tobom, Džefi, stojiš tu tako očiju punih suza.“

„Nisu moje oči pune suza!“

„Ako nisu sada, biće kasnije, zar ne?“

„Biće, biće jednom, Reje... čuj ovo. U planinama je hladno, uvek je hladno, ne samo ove godine; vidiš, on je na pravoj visini, možda dvanaest hiljada ili trinaest hiljada stopa ili više, i kaže: 'Ozubljeni nagibi uvek pod snegom, šume u tamnim uvalama bljuju maglu, trava koja još uvek niče i to krajem juna, lišće koje opada početkom avgusta i ja u zanosu kao da mi jaka droga polako osvaja krv – kao da sam jedan od pomahnitilih narkomana.“

„Šta, on pominje drogu i narkomane?“

„To je moja verzija prevoda jer on doslovce kaže: 'i ja ovde uživam isto toliko koliko i nekakav gradski bludnik', ja sam dao jednu modernu i vrlo dobru verziju.“

„Ludo.“ Palo mi je na pamet da pitam Džefija zašto je Han Šan njegov junak.

„Zato što je“, rekao je on, „Han Šan pesnik, čovek s planine, budista predan principu meditacije i suštini svega bivstvujućeg, vegetarijanac takođe, mada, po nekom mom ličnom uverenju, biti vegetarijanac u ovom trenutku je traženje dlake u jajetu jer većina ljudi, ma kakve prefinjene emotivne strukture bili, jedu sve što im dođe pod ruku. Takođe je bio čovek koji je voleo samoću i sam mogao da doživi trenutke uznošenja i da živi sopstveni život na čist, prirodan način.“

„Ovo sve liči na tebe.“

„I na tebe, Reje, takođe, jer sve što si proživio meditirajući u šumama Severne Karoline slično je ovome. Nisam zaboravio tvoju priču.“ Džefi beše tužan, nikada ga nisam video tako tihog, melanholičnog – glas mu beše brižan i nežan kao majčinski, izgledalo je kao da iz velike daljine govori nekakvom ucveljenom biću (meni) kome je bilo potrebno da čuje njegovu poruku – nije se pretvarao, govorio je pod naletima osećanja, bio je u transu, po svoj prilici.

„Da li si danas meditirao?“

„Da, bila je to prva stvar ovog jutra, još pre doručka – kratka jutarnja meditacija, dok dužu meditaciju uvek ostavljam za popodne, pod uslovom da me niko ne prekine.“

„Ko te prekida?“

„Ljudi, Kohlin ponekad. Juče su me, na primer, prekinuli njih troje – prvo Alvah, posle njega Rol Sturlason, zatim devojka koja dolazi ovde da igramo jabjam.“*

„Jabjam? Šta je to?“

„Zar ništa ne znaš o jabjama, Smite? Objasniću ti kasnije.“ Činilo mi se da ga je razgovor o jabjama sneveseljavo, što sam otkrio još pre neku noć. Trebalo je da krenem. Obojica smo se uputili prema izlazu, ne prekidajući razgovor o Han Šanu

---

* Jabjam – psihoseksualna joga tantrickog budizma. (Prim. prev.)

---

i pesmama na stenama, ja sam već izlazio kad njegov prijatelj Rol Sturlason, visok, plavokos i prilično zgodan momak, upade unutra radi dogovora o zajedničkom odlasku u Japan. Rol Sturlason je bio zainteresovan za slavni Rioanji vrt sa stenama, u kjotskom manastiru Šokokuji, čija je posebnost u drevnom velikom zaobljenom kamenju postavljenom na takav način da izaziva osećanje mistične estetike, i tako privlači hiljade turista i sveštenika koji svake godine dolaze i bulje u to kamenje u pesku, verujući da je jedino na takvom mestu moguće ostvarenje duhovnog mira. Nikada do sada nisam sreo tako nesvakidašnje poštene i uz to veoma ozbiljne ljude. Nikada više nisam video Rola Sturlasona, otišao je u Japan ubrzo posle našeg susreta. Rol je otišao, a ja nisam mogao da zaboravim sve ono što mi je on ispričao odgovarajući na moje pitanje o oblucima. „Kaži mi ko ih je s takvom umešnošću postavio?“

„Niko to ne zna, neki monah ili monasi u davnoj prošlosti. Ali najveća tajna u svemu tome je oblik u kome je kamenje poređano. Jedino kroz oblik možemo da shvatimo prazninu.“ Pokazao mi je sliku tog kamenja u sitnom pesku, nalik ostrvcima u moru – kao da im je neko usadio oči (kosine) – okruženog skladnom arhitekturom manastirskih zdanja. Onda mi je pokazao dijagram po kome je zamišljeno raspoređivanje kamenja, pokazivao mi je kamenje u svim mogućim projekcijama i iz svih mogućih uglova svetlosti, ukazujući mi ujedno na geometrijsku logiku, i pominjao mi je „usamljenu individualnost“, a pomenuto kamenje tumačio kao „propadanje kroz prostor“, sve u svemu neka vrsta koanske mudrosti, što me nije nešto naročito uzbuđivalo, kao što me nije uzbuđivao ni dobroćudni Džefi koji je ponovo kuvao čaj na bučnom benzinskom primusu i prinosiso šoljice uz tihi, istočnjački naklon. Ovaj događaj u potpunosti se razlikovao od slavne noći čitanja poezije.

4

Već sledeće noći, negde oko ponoći, Kohlin, Alvah i ja nađosmo se na okupu i donesosmo odluku, bez mnogo razmišljanja, da kupimo poveći balon burgunca i banemo u Džefijeju kolibu.

„Šta li radi večeras?“, upitao sam.

„Pa“, reče Kohlin, „verovatno proučava one njegove knjige ili tuca neko pilence, videćemo uostalom.“ Balon s vinom smo kupili u Aveniji Šetak, na putu prema Džefijevoj kolibici, ispred koje je na travnjaku, kao po nekom nepisanom pravilu, stajao njegov neugledni engleski bicikl. „Ako nisi znao, sada znaš da Džefi ovim biciklom i sa putnom torbicom prelazi Berkli uzduž i popreko“, reče Kohlin. „Isto je to radio i u Rid koledžu, u Oregonu. Ponekad je u jednom mestu ostajao po nekoliko dana i više. Tu smo priređivali gala pijanke, dovodili ribe i iskakali kroz prozore, pravili frku po celom gradu improvizujući atmosferu koledža, karikirajući sve živo.“

„Majku mu, on je nesvakidašnje čudan“, reče Alvah grizući usnu u čudu, pokazujući time u kolikoj meri se interesuje za našeg čudnog mirnog prijatelja. Ponovo smo ušli kroz mala vrata, Džefi nas pogleda iz svog klečeće-meditativnog položaja – ovog puta američka poezija, s naočarima na nosu – izustivši

jedva čujno „ah“ nekim neuobičajeno kulturnim tonom. Izuli smo cipele i prošetali malo po slamnatim hasurama da bismo seli kraj njega, a ja sam u svemu tome bio poslednji zbog balona vina koji sam malo izdigao ne bih li dao znak Džefiju, na šta je on iznenada iz svog kontemplativnog položaja urliknuo: „Opaa!“, skočio i ustremio se preko sobe prema meni, dočekavši se na noge u mačevalačkom položaju sa neočekivanim bodežom u rukama i napravio jedva čujni „klink“ po boci. To je bio jedan od najčudesnijih skokova koje sam ikada video, mada se još uvek sećam fantastičnih akrobata koji u mnogo čemu nadmašuju ovaj skok, sličan skoku kozoroga, što u stvari i beše Džefijeva spoljašnja karakteristika. Sve me je ovo podsećalo na japanskog samurajskog ratnika – taj ratnički urlik, taj skok, taj položaj, taj izraz komičnog gneva koji se probijao iz iskolačenih očiju, i to smešno lice ustremljeno prema meni. Učinilo mi se da nam na ovaj način prigovara što smo ga prekinuli u radu, ne uzimajući u obzir naše drugarske namere i vino od koga bi se nadio i zaboravio sve ono što je isplanirao da pročita te noći. Ali bez glasnih pritužbi on sam je otvorio bocu i dobro potegao, dok smo mi ostali sedeli skrštenih nogu i tako proveli četiri sata, saopštavajući jedan drugom najnovije događaje skoro urličući – jedna od nezaboravnih noći.

Džefi: „Pa dobro, Kohline, ti stari prdežu, šta si radio sve ovo vreme?“

Kohlin: „Ništa pod milim bogom.“

Alvah: „Kakve su ovo čudne knjige ovde? Hm, Paund – voliš li Paunda?“

Džefi: „Ako uzmemo u obzir da je taj stari prdež uzeo ime Li Po za svoje japansko ime, i još neke brbljarije, momak je s druge strane u redu – on je, u stvari, moj omiljeni pesnik.“

Rej: „Paund? Ko bi tog prepotentnog ludaka izabrao za svog omiljenog pesnika?“

Džefi: „Hajde, uzimajte vino, narode. Smite, lupaš koješta. Ko je tvoj omiljeni pesnik, Alvah?“

Rej: „Bolje bi bilo da me niko ne pita o *mom* omiljenom pesniku, zato što o poeziji znam više nego svi vi zajedno.“

Džefi: „Da li je to istina?“

Alvah: „Vrlo verovatno. Zar nisi video Rejovu novu knjigu pesama koje je nedavno napisao u Meksiku – ’točak uzdrhtalog embriona mesa koji se okreće po praznom prostoru i šalje grčeve, divlje svinje, slonove, ljude, zvezdane prašine, lude, besmislice...“

Rej: „Nije to baš tako.“

Džefi: „Kada govorimo o mesu, da li si pročitao novu pesmu o...“

I tako dalje, i tako dalje, da bismo se na kraju rasplinuli u divljem razgovoru, vrištanju i pevanju, valjajući se po podu od smeha, i veče okončali tako što smo se Alvah, Kohlin i ja teturali tihom ulicom studentskog kvarta ruku podruku, pevajući iz sveg glasa: „Eli, Eli“ i razbijajući pritom vinsku bocu do najsitnijih komadića, dok je Džefi stajao ispred vrata i smejao se. Ali ipak smo ga omeli u njegovom večernjem čitanju, i zbog toga mi je bilo žao, sve do sutra uveče, kad je neočekivano banuo u našu malu kolibu s jednom zgodnom mačkicom i rekao joj da se svuče, što je ona i učinila istog trenutka.

5

Ovo je bilo radi opravdavanja Džefijevih teorija o ženama i vođenju ljubavi. Zaboravio sam da pomenem da je onog dana kada ga je posetio onaj umetnik poznavalac kamenja i stenja došla i jedna devojka neposredno posle njega – nekakva plavuša u gumenim čizmama i tibetanskom kaputu s redom drvenih dugmadi, koja se onako uopšteno interesovala za naš plan planinarenja na Materhorn i rekla: „Mogu li i ja s vama?“, pošto je i sama bila planinar, na neki način.

„Naravno“, složio se Džefi onim svojim dobro znanim glasom kada je umeo da se šali, dobro imitirajući drvoseče – tipično za severozapad, tačnije rečeno, glasom rančera, starog Barnija Bajersa, „naravno, kreni s nama, pa ćemo te natenane tucati na deset hiljada stopa nadmorske visine.“ Način na koji je on to rekao beše duhovit i uzgredan, a u stvari ozbiljan, i nije nimalo zaprepastio devojku, već je imao sasvim suprotan efekat – bilo joj je prijatno. U istom takvom raspoloženju uveo je Princezu u našu kolibu, negde oko osam sati uveče Alvah i ja smo tiho ispijali čaj i čitali pesme ili ih prekucavali kada se u dvorištu stvoriše dva bicikla: Džefi na svom, Princeza na svom. Princeza je imala sive oči, plavu ofarbanu kosu, bila

je veoma lepa i imala je svega dvadeset godina. Moram još da kažem da je bila luda za seksom i za muškarcima, tako da uopšte nije bilo nikakvih muka ni problema nagovoriti je da igra jabjam. „Zar još ništa ne znaš o jabjamu, Smite?“ , rekao je Džefi gromoglasno dok se približavao krupnim korakom, u čizmama, držeći Princezu za ruku. „Princeza i ja smo došli da ti pokažemo, frajeru.“

„Važi“, odgovorio sam, „ma kakvo čudo da je u pitanju.“ I ja sam imao čast da upoznam Princezu i ludujem za njom – bilo je to u Sijaju,* otprilike pre godinu dana. Ovo što se sad dešavalo sa njom bila je još jedna ludačka slučajnost – slučajno je naletela na Džefija, zaljubila se u njega ludački i sada radi sve ono što joj on kaže. Kad god bi neko od naroda banuo u našu kolibu, ja bih natukao crvenu maramicu preko stone lampe i ugasio veliku sijalicu na tavanici da bi se postigla opuštajuća, tamnocrvena nijansa, radi što ugodnijeg sedenja, pijuckanja vina i što prijatnijeg razgovora. I ovoga puta sam uradio to isto i otišao da donesem bocu iz kuhinje – pred mojim očima prizor u koji nisam mogao da poverujem: Džefi i Alvah skidaju odeću i bacaju je gde stignu, Princeza gola-golcijata, kože bele, vidljive jedino pod slabim zracima zalazećeg sunca u tamnocrvenoj nijansi moje noćne lampe. „Šta je ovo, pobogu!“ , uzviknuo sam.

„Evo vidiš, ovako ti izgleda jabjam, Smite“, reče Džefi dok je sedeo ukrštenih nogu na jastuku, na podu, primičući se trupom prema Princezi, koja je sela naspram njega, zagrlila ga oko vrata i tako su zagrljeni sedeli malo, ne progovorivši ni reč. Džefi ne beše ni najmanje uznemiren niti zaprepašćen – jednostavno je bio u odličnoj formi, kao što se to od njega i očekivalo. „Ovo se radi u tibetanskim hramovima. Tamo je to sveta ceremonija, s tim što se sve ovo izvodi pred sveštenicima koji obavljaju svetu dužnost bogoslužjenja. Ljudi se mole i recituju Om Mani Padme

---

* Siti – kolokvijalni naziv za Njujork, zbog punog naziva Njujork Siti. (Prim. prev.)

Hum, što znači Amin, Oluja u Tamnoj Neispunjenosti. Ja sam Oluja, a Princeza je Tamna Neispunjenost.“

„Ali o čemu li ona razmišlja?“, urliknuo sam skoro očajnički jer je ta devojka u meni budila idealizovane žudnje cele prošle godine i zbog nje sam provodio sate suočen sa sopstvenom svešću, pitajući se da li je uopšte pošteno zavoditi to dete.

„Oh, ovo je prekrasno“, reče Princeza. „Dođi i probaj.“

„Ali ja ne mogu tako da ukrstim noge kao vas dvoje.“ Džefi je sedeo u punoj lotos poziciji – položaj kada članci na nogama dodiruju butine. Alvah je sedeo na dušek u izvlačeći članke prema butinama u nameri da i on postigne lotosovu poziciju. A onda su i najizdržljivijeg među njima, Džefija, počele da bole noge i da se tresu na dušek u, na teritoriji koju su Džefi i Alvah počeli da otkrivaju. Još uvek nisam mogao da verujem.

„Hajde, Smite, skidaj se i pridruži nam se!“ Ali vrhunac svega ovoga, ako izuzmem već pomenuta osećanja prema Princezi, bila je činjenica da sam tokom čitave godine poštovao propise celibata, što je u skladu s mojim osećanjima da je čulna pohotljivost neposredan uzrok patnje i smrti, i zaista mi nije bilo potrebno da izmišljam bajke na mestu gde je trebalo otvoreno reći da je požuda ogavna, pa čak i surova.

„Zgodne ribe kopaju duboke rake“, bila je moja uzrečica kad god je trebalo uz silan napor da skrenem pogled s lepih meksičkih Indijanki. Baš to odsustvo aktivne požude pružilo mi je spokojan život u kome sam prilično uživao. Ali ovo je bilo van svih granica i preko svake mere. Još uvek sam se plašio da skinem odeću – sem toga, nikada nisam voleo da se svlačim u društvu većem od jedne osobe, a naročito mi je bilo neprijatno ako su muškarci tu kraj mene. Ali Džefi nije davao ni pet para i navali svom muškom silinom na Princezu, što je njoj izuzetno godilo, a onda na red dođe Alvah (ogromnih, ozbiljnih očiju, zabludelih i odsutnih negde u tami – oči istog onog Alvaha koji je pre dva minuta čitao pesme). Na sve to sam se i ja osmelio. „Kako bi bilo da i ja malo dotaknem njenu ruku?“